

УНИВЕРЗИТЕТ АЛФА БК
ФАКУЛТЕТ ЗА ТРГОВИНУ И БАНКАРСТВО
БЕОГРАД

НАСТАВНО – НАУЧНОМ ВЕЋУ

Одлуком Наставно-научног већа број _____ од _____ 2015. године, а у складу са чланом 16. Правилником о докторату наука, именовани смо у Комисију за оцену докторске дисертације кандидата мр Зорана Мирковића, под насловом „**СИВА ЕКОНОМИЈА И ПРАЊЕ НОВЦА КАО ФИНАСИЈСКА ОСНОВА ТЕРОРИЗМА**“.

Комисија у саставу:

1. проф. др **Славко Вукша**, ментор
Факултет за трговину и банкарство, Универзитет Алфа БК у Београд.
2. проф. др **Јозефина Беке Тривунац**, председник комисије
Факултет за трговину и банкарство, Универзитет Алфа БК у Београд.
3. проф. др **Тодор Петковић**, члан
Војна академија, Београд

ИЗВЕШТАЈ

1. Основни подаци о кандидату

Кандидат мр Зоран (Миливоје) Мирковић је рођен 25. јуна 1972. године у Истоку, општина Исток, КиМ, Р.Србија. Основну и средњу школу завршио је у Истоку, а Војну академију смер Интендантске службе завршио је 1995. године у Београду.

Специјалистичке студије из области Националне и глобалне безбедности, завршио је 2005. године, одбраном специјалистичког рада на тему "*Заштита Војске Србије од тероризма у времену глобализације*" на Факултету политичких наука, Универзитета у Београду.

Последипломске студије на Универзитету у Београду - Факултету политичких наука, смер Међународни односи, уписао је 2005. године где је 2011. године одбранио магистарску тезу под насловом *"Искусва Републике Хрватске у приступању НАТО"*, чиме је стекао звање магистра политичких наука.

Радну каријеру започео је 1995. године у ваздухопловној бази у Приштини, затим је после рата, 1999. године, каријеру наставио у Београду. У периоду од 2001. до 2004. године, кандидат је као био укључен у научно наставни процес на Војнотехничкој академији у Београду. Завршио је неколико стручних усавршавања и курсева, у земљи и иностранству, из области међународних односа, међународног јавног и кривичног права, међународне борбе против тероризма и вишемесечно усавршавање у изучавању методологија у борби против организованог криминала. Тренутно је запослен у Министарству одбране Р. Србије.

Мирковић је на служби у Министарству одбране Републике Србије, у својству професионалног војног лица у чину потпуковника. Говори енглески, италијански и служи се радом на рачунару.

2. Научно – истраживачка делатност кандидата

Кандидат је аутор и/или коаутор више објављених радова, а ми ћемо навести најважније:

1. Мирковић З., "Неки актуелни проблеми сиве економије у монетарно – финансијској сфери", ISSN 1452-6816, Наука и бизнис, Бр. 1, 2006, COBISS, SR-ID 135148300.
2. Мирковић З., "Могућности спречавања сиве економије у монетарно финансијској сфери", ISSN 1452-6816, Наука и бизнис, Бр. 2, 2007, COBISS, SR-ID 135148300.
3. Мирковић З., "Сива економија и транзиција" рад написан са проф. др Тодором Петковићем за научни скуп на Универзитету за пословне студије, Бања Лука, под називом "Криза транзиције и транзиција кризе". Рад је рецензиран и објављен у Зборнику радова 2011. године.

Кандидат је пријавио рад на међународном скупу у земљи и то:

4. Шести међународни научни скуп "Дани Арчибалда Рајса", у организацији Криминалистичко-полицијске академије, Београд, од 10-13.марта 2016. године, и прихваћен је рад под називом: "Утицај дихадизма на безбедност Западног Балкана".

3. Предмет и циљ дисертације

Глобализација је феномен који драматично обележава дух времена на почетку новог миленијума и најзначајније обликује политику, економију и живот света, мада неједнако и са различитим последицама. Овај процес, који подразумева економско, технолошко, политичко, идејно-културно и војно повезивање људи, народа и држава по моделу западне цивилизацијске парадигме добија све више на интензитету, са све израженијом тенденцијом да захвати све сфере индивидуалне и колективне егзистенције људи.

Организовани криминал је подручје у којем преовладавају облици као што су: илегална продаја дроге, недозвољена трговина људима, трафикинг, разне отмице ради откупа, илегална трговина оружјем, крађа предмета велике вредности, сива економија и у оквиру ње прање новца, и др. Развој технологије и комуникација, као и раст међународних привредних активности, размене, туризам и транспорт утицали су на знатан пораст транснационалног криминалитета. Захваљујући томе организовани криминал се проширио целим светом и тако постао глобални проблем.

Предмет истраживања је утврђивање постојања и карактера везе сиве економије као повољног амбијента за настанак и развој организованог криминала као једног од облика финансирања тероризма. С обзиром да терористичке организације имају упориште, и то преваходно, у развијеним западним државама у којима сива економија није развијена у мери у којој је у посткомунистичким друштвима, истраживање мора обухватити и шири предмет од везе сиве економије, организованог криминала и финансирања тероризма. У том смислу, у предмет истраживања спада и прање новца као један од процеса који у развијеним западним државама представља спону између организованог криминала и тероризма као претњи националној и глобалној безбедности на почетку 21. века.

Циљ дисертације је да се проуче, упореде и систематизују узроци, врсте, канали и елементи распрострања сиве економије и посебно прања новца као облика организованог

криминала. Такође, циљ рада је да се сагледа положај и улога прања новца у традиционалним и модерним условима пословања, као и да се утврде опције и дају препоруке. Потом кроз рад ће се извршити систематизација обраде свих нових околности савременог пословања и паралелно са њима посматрање и обрада традиционалних поступака прања новца, те развоја система и процеса прања новца, тако и, нарочито, у вези са његовим економским последицама. Такође, циљ дисертације је да се изврши избор и дају практични предлози за сузбијање и спречавање прања новца као облика организованог криминалитета, посебно са становишта финансирања и подршке тероризму.

4. Значај и актуелност истраживања

С обзиром на процес глобализације, повећања међузависности и економског просперитета са једне стране, а са друге пораст сиромаштва и беде у земљама Трећег света, теза о економској неједнакости као узроку тероризма заузела је главно место у интересовању научне јавности. На простору Балкана и Југоисточне Европе, у свакодневној реалности су присутни сви елементи из основног одређења предмета истраживања у овом раду - сива економија, организовани криминал, прање новца и финансирања тероризам.

У том смислу ово истраживање, превасходно путем описа и објашњења појава које обележавају савремено друштво у Републици Србији, дало је допринос ефикаснијој заштити виталних вредности држава и друштава од безбедносних изазова, првенствено од сиве економије и прања новца као облика организованог криминала и тероризма.

5. Основне хипотезе од којих се пошло у истраживању

Хипотетички оквир за ову докторску дисертацију су:

1. Постојање сиве економије у државама у развоју и транзицији ствара услове за ефикасније финансирање тероризма преко делатности организованог криминала;
2. Сива економија у већем обиму и прање новца представљају кључне облике путем којих припадници организованих криминалних група учествују у финансирању

тероризма;

3. Сива економија и прање новца представљају два кључна облика којима терористичке групе добијају извор прихода, било да је то у садејству са организованим криминалним групама или у самосталној криминалној делатности спроведеној од терористичких група у ту сврху;
4. Сива економија обезбеђује стицање знатних финансијских средстава за терористичке групе која се налазе ван финансијских токова у које држава има увид и које контролише;
5. Могућности у одређеном временском периоду када терористичке групе реализују своје активности на територијама знатно удаљеним од њихове матичне земље, прање новца се показује као један од најпогоднијих облика организованог криминала за финансирање тероризма;
6. Вишеструка међузависност тероризма и организованог криминала на потенцијални економски раст одређене земље.

6. Методолошки оквир истраживања

У раду су коришћени општи методолошки принципи и поступци својствени друштвено-хуманистичким наукама. То су:

- *Дескриптивна метода* - која је коришћена у дефинисању и опису битних категорија, појмова сива економија, прање новца, организованог криминала, тероризма и других облика криминалитета.

- *Статистичка метода* - која је коришћена за статистичку обраду података о сивој економији, као једном од најзначајнијих трендова крајем 20. века и почетком 21. века, и другим облицима организованог криминала пре свега тероризма и прања новца, који попримају обресе мега опасности и који постају све теже решив безбедносни проблем света. Такође, овај метод је коришћен у обради података о броју и врсти носилаца тероризма у савременом свету, као и за обраду података прикупљеним методом анализе садржаја и испитивања о облицима повезаности организованог криминала са тероризмом, првенствено са становишта његовог финансирања. Поред наведеног статистичка метода је потврдила основне поставке у предвиђању међузависности тероризма, прања новца и

других облика организованог криминала у будућности, а превасходно на економски последице глобализованог света.

- *Компаративна метода анализе* - је коришћена у научном описивању, истраживању и објашњењу међузависности настанка безбедносних ризика од услова у којима се одвија процес глобализације. Такође, коришћењем ове методе дошло се до сазнања о феномену организованог криминала, прања новца и тероризма, кроз елементе сиве економије у монетарно-финансијској сфери, као израженом облику угрожавања безбедности многих земаља савременог света и посебно до релевантних сазнања и одговора на питање: у којој мери су наведени безбедносни ризици имали утицаја на економске последице, како на развијене тако и на недовољно развијене земље, и земље у транзицији.

- *Индукција и дедуција* – као метода је коришћена да се изврши појединачно посматрањем могућих начина остваривања прања новца и тероризма. Потом да се сагледају искуства других земаља које мере и активности користе у сузбијању сиве економије, прања новца и финансирање тероризма, као активности у спровођењу поступка реорганизације досадашњег начина супротстављања, а у циљу бољих резултата.

- *Анализа и синтеза* - је коришћена за обраду рашчлањених целина и објашњавања елемента целина која се посматрају. У конкретном случају анализом су обухваћени како модели тероризма и прања новца, тако и појединачно фактори који утичу на њих, услови за спровођење, последице спровођења и сл. Употребом синтезе извршено је груписање и изношење закључака о предностима предложене будуће реорганизације у односу на садашње мере и активности.

- *Анализа садржаја* - је коришћена да се увидом у теоријске, нормативне, уџбеничке и друге литературе у вези са безбедносним ризицима у наведеном периоду, њиховој међузависности и начинима који утичу на ескалацију ризика, првенствено сиве економије и прања новца као облика организованог криминалитеа, као и тероризма, прикупе релевантни подаци о свим аспектима њихове међузависности. Прибављени подаци о предмету истраживања коришћењем овог метода допринели су, у великој мери, да се верификује највећи број хипотетичких ставова.

- *Историјски метод* – као метода је коришћена у делу рада који се бави узроцима настанка, развојем и садржајима тероризма и прања новца током времена и насталим

економским последицама, као и променама које су се десиле доношењем последњих одлука, како од ОУН-а, преко ММФ, СБ, СТО, Г-8, Г-20, тако и од других битних организација и институција на том плану, почетком 21. века.

У процесу истраживања комбиновани су теоријски, емпиријски и практични приступи како би теоријске поставке о сивој економији, прању новца, организованом криминалу и финансирању новца развијених земаља и земаља у развоју и транзицији биле проверене са праксом које све више узимају међусобно увезаност организованог криминала и тероризма, а који се огледа у коришћењу сиве економије и прања новца за своје криминалне активности, а са друге стране мере и активности које спроводи међународна заједница на свим нивоима у циљу спречавања сиве економије, прање новца и финансирања тероризма.

7. Преглед структуре рада

УВОД

1. ПРЕДМЕТ, ПОЛАЗИШТА И ЦИЉЕВИ ИСТРАЖИВАЊА

- 1.1. Предмет истраживања
- 1.2. Полазишта истраживања
- 1.3. Циљеви истраживања

2. ЗНАЧАЈ И АКТУЕЛНОСТ ИСТРАЖИВАЊА

3. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ОД КОЈИХ ЋЕ СЕ ПОЛАЗИТИ У ИСТРАЖИВАЊУ

- 3.1. Општа (основна, генерална) хипотеза
- 3.2. Посебне хипотезе
 - 3.2.1. Прва посебна хипотеза
 - 3.2.2. Друга посебна хипотеза
 - 3.2.3. Трећа посебна хипотеза

4. ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

5. ОПИС САДРЖАЈА ДИСЕРТАЦИЈЕ

6. ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

I. СИВА ЕКОНОМИЈА У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ

- 1.1. Дефинисање сиве економије

- 1.2. Егзактан приступ сивој економији - мерљивост опсега
- 1.3. Сива економија у монетарно-финансијској сфери
- 1.4. Могућност спречавања сиве економије у монетарно-финансијској сфери
 - 1.4.1. Прање новца из сиве економије
- 1.5. Развијеност и обим економије на глобалном нивоу

II. ПРАЊЕ НОВЦА У ЕКОНОМСКОЈ ТЕОРИЈИ

- 2.1. Прања новца у економским теоријама
- 2.2. Осврт на начине и технике прања новца
- 2.3. Начини и технике прања новца код правних лица
- 2.4. Начини и технике прања новца код физичких лица
 - 2.4.1. Илегалан пренос готовине преко државних граница
 - 2.4.2. Подземно банкарство
 - 2.4.3. Повезане трансакције
 - 2.4.4. Дознаке из иностранства
 - 2.4.5. Конверзија валута и мењачки послови
 - 2.4.6. Инвестиције у некретнине и покретну имовину
- 2.5. Прање новца из сиве економије и легализација прљавог новца
- 2.6. Легализовање "праљавог новца"
- 2.7. Економске последице прања новца
- 2.8. Безбедносни аспекти прања новца
- 2.9. Међународна борба против прања новца

III. ГЛОБАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И КРИМИНАЛИТЕТ

- 3.1. Повезано деловање организованог криминала и тероризма
- 3.2. Политичке амбиције криминалних организација
- 3.3. Сличности и разлике између организованог криминала и тероризма
- 3.4. Организован криминал на глобалном, регионалном и националном нивоу
- 3.5. Организовани криминал и тероризам са безбедносног аспекта

IV. ОФ-ШОР ПОСЛОВАЊЕ БАНАКА И ПРАЊЕ НОВЦА

- 4.1. Оф-шор финансијски центри (ОФЦ) као стратегија развоја
 - 4.1.1. Настанак земаља пореског раја
 - 4.1.2. Облици пословања у пореским рајевима

- 4.2. Оф-шор компаније
- 4.3. Оф-шор услуге
- 4.4. Ризик прања новца и сиве економије у банкарском систему платног промета
 - 4.4.1. Систем за подршку одлучивања
 - 4.4.2. Банка као пословни систем платног промета
- 4.5. Методе вишекритеријумске анализе
 - 4.5.1. Комбиновање метода АХР И ТОПСИС у вишекритеријумској оптимизацији оцене инвестиционе погодности банака
 - 4.5.2. Процена релативних тежина критеријума
 - 4.5.3. Анализа осетљивости

V. ПРАЊЕ НОВЦА У ФУНКЦИЈИ ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

- 5.1. Значај и обим финансирања тероризма
- 5.2. Легализација "прљавог" новца у функцији финансирања тероризма
- 5.3. Савремене тенденције у прању новца
 - 5.3.1. Злоупотребе Интернета и других облика електронске комуникације
 - 5.3.2. Показатељи - индикатори за препознавање сумњивих трансакција
- 5.4. Могућност спречавања прања новца у функцији финансирања тероризма
- 5.5. Прање новца као кривично дело у међународном праву

VI. ОРГАНИЗОВАНА КРИМИНАЛНА ДЕЛАТНОСТ КАО ОБЛИК ФИНАНСИРАЊА ТЕРОРИЗМА

- 6.1. Одређење криминала и организованог криминала
- 6.2. Организовани криминал и финансирање тероризма
 - 6.2.1. Савез организованог криминала и тероризма
 - 6.2.2. Сарадња организованог криминала и тероризма
 - 6.2.3. Симпиоза организованог криминала и тероризма
- 6.3. Инструменти за сузбијање прање новца и финансирања тероризма

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

ПОПИС ТАБЕЛА И СЛИКА

8. Резултати истраживања и научни допринос дисертације

Сива економија и прање новца као облици финансирања тероризма све више постају предмет интересовања светске заједнице, јер су државе увиделе да је отклањање узрока најефикаснији начин борбе против овог вида криминалитета. Због сличности, доводе се нужно у везу и представљају предмет јединственог регулисања у бројним конвенцијама и директивама на нивоу Европске Уније и на светском нивоу. Међународним иницијативама и домаћим законодавством успостављен је основни оквир активности за спречавање сиве економије, прања новца и сузбијања финансирања тероризма. Аутор је на једноставан и убедљив начин указао на чињеницу да је терористима најпотребнији новац, а да они до њега долазе користећи се услугама и легалних и нелегалних установа – на пример неких верских хуманитарних организација, али и криминалних картела. Набављају га најчешће путем разних класичних криминалних активности, попут рецимо кријумчарења. Но, често им новац стиже и легалним каналима, понекад чак и захваљујући владама неких држава. Новац често стиже и путем исламских хуманитарних удружења, али и приватних компанија које служе као параван за прање новца и финансирање тероризма. Такође, велики проблем у супротстављању финансирању тероризма представљају и државе чија је службена политика – помоћ тероризму: "Земље спонзори тероризма, попут земаља са Блиског истока, али и неке земље које се формално супротстављају тероризму, представљају тежак проблем због тога што оне терористима дају не само новац или уточиште, већ и финансијску инфраструктуру путем које се новац пере...". У дисертацији је објашњено шта су сива економија и прање новца, на који начин се врше, шта је финансирање тероризма, које су то међународне и домаће регулативе за спречавање прања новца и финансирања тероризма, као и које су то институције укључене у спречавање прања новца и финансирање тероризма, и колико је домаћа регулатива кривичног законодавства усклађена са међународним и европским стандардима.

Сива економија и прање новца као облици финансирања тероризма представљају не само глобалне проблеме, који имају негативне повратне ефекте на економском, политичком, безбедносном и социјалном плану земље, већ утичу и на: подривање стабилности, транспарентности и ефикасности финансијског система земље, изазивање економских поремећаја, угрожавање програма реформи, смањење инвестиција и губљење

угледа државе. Аутор, затим, указује да је *финансирање тероризма* специфичан облик финансијског криминала, тј. да финансирање тероризма укључује тражење, сакупљање или обезбеђивање средстава с намером да се искористе за финансирање терористичког акта или организације као и да припрема и извођење терористичких акција захтева много новца и стабилне изворе финансирања.

Изработом докторске дисертације дошло се до следећих резултата и научних доприноса: потврђене су постављене хипотезе и извршена је анализа постојања сиве економије и прања новца у државама у развоју и транзицији, које стварају услове за ефикасније финансирање тероризма преко делатности организованог криминала. На основу наведеног аутор је дошао до закључка да сива економија и прање новца представљају два кључна облика којима терористичке групе добијају извор прихода, било да је то у садејству са организованим криминалним групама или у самосталној криминалној делатности спроведеној од терористичких група у ту сврху.

Током истраживања потврђене су и посебне хипотезе где је доказано да сива економија обезбеђује стицање знатних финансијских средстава за терористичке групе која се налазе ван финансијских токова у које држава има увид и које контролише. Самим тим што сива економија као делатност представља непознаницу за државне органе, она представља повољан терен за функционисање терористичких група које ван државног надзора могу да остварују приходе потребне за своје акције. Терористи су заинтересовани за прикривање прихода ових нелегално стечених средстава због чега често улажу у мање профитабилне инвестиције у сфери сиве економије. Терористичке групе реализују своје активности на територијама знатно удаљеним од њихове матичне земље, прање новца се показује као један од најпогоднијих облика организованог криминала за финансирање тероризма. Последице изостанка енергичне законодавне и полицијске акције могу бити потенцијално веома деструктивне.

У оквиру овог истраживања доказано је да организовани криминал користи недозвољена средства у циљу остваривања имовинске користи, у ком циљу се користи насиљем, или неким другим средствима застрашивања или успостављањем одговарајуће спреге са државним, политичким, економским и финансијским субјектима, било корупцијом, уценама, изнудом или неким другим начином. У условима када тероризам и организовани криминал својим успешним деловањем остваре контролу у једној или више

области друштвеног живота или на делу територије државе чију безбедност угрожавају, тиме аутоматски стварају услове за још поузданије развијање својих делатности. Дакле, евидентна је вишеструка међузависност тероризма и организованог криминала на потенцијални економски раст одређене земље.

Схвативши реалну опасност од организованог криминала интернационалног карактера, међународна заједница је развила стратегију опште борбе против најопаснијих видова криминалитета, као што је трговина опојним дрогама, оружјем, белим робљем и сл., а са чиме је у нераздвојивој вези и сива економска и прање новца као основа финансирања тероризма. Ради повећања ефикасности борбе против прања новца и финансирања тероризма у државама чланицама, Уједињене нације и Европска унија донеле су низ аката којима упућују на потребу дефинисања система мера чиме би се створили услови за ефикасније супротстављање прању новца и одузимање прихода намењених финансирању тероризма. Ти акти су основа за израду законских докумената сваке државе посебно.

Аутор, такође, указује на чињеницу да у новије време све више међународних прописа отвара проблематику финансирања тероризма којима се тражи провођење мера трагања, идентификовања, замрзавања, привременог одузимања и конфискације имовине, законитог или незаконитог порекла, која се користи (или је намењена за коришћење било каквим средствима, у целини или делом), за финансирање тероризма, као и прихода ових кривичних дела. Прва конвенција која је регулисала ову проблематику била је *Међународна конвенција о спречавању финансирања тероризма*, донесена 1999. године у Њујорку. Овом конвенцијом предвиђена је обавезна инкриминација финансирања тероризма, чиме се по први пут промовише нови приступ у супротстављању тероризму на глобалном плану рушењем економских полуга моћи терористичких организација. Чланом 8 конвенције предвиђено је обавезно одузимање средстава која су била употребљена или намењена извршењу кривичног дела финансирања тероризма, или која представљају имовинску корист стечену извршењем таквог дела. Савет безбедности Уједињених нација усвојио је 2001. године и резолуцију 1373, којом се захтева спровођење мера од стране држава чланица које омогућују блокирање и замрзавање новчаних средстава и имовине терориста. Сузбијање тешких кривичних дела све више добија обележја међународног проблема и захтева употребу савремених метода на међународном нивоу. Највећим се делом те методе односе на ефикасну међународну сарадњу и међународну правну помоћ у

кривичним поступцима и истрагама кривичних дела, те проналажење, одузимање и конфискацију профита насталих кривичним делима. Истиче се значај сарадње у истрагама, осигуравању доказа, спонтано достављање података другој чланици, уклања се банкарска тајна, одређују се привремене мере као што су блокирање банковних рачуна и привремено одузимање имовине спречавањем даље купопродаје, а све у циљу одузимања незаконито стечених прихода и провођења налога за конфискацију, односно национална поступања која воде конфискацији на захтев друге чланице.

Аутор посебно истиче да је међународним иницијативама и домаћим законодавством успостављен основни оквир активности за спречавање сиве економије и прања новца а самим тим и сузбијања финансирања тероризма. Интереси Србије као и процеса ЕУ интеграција захтевају ефикасно спречавање сиве економије и прања новца, као облика финансирања терористичких активности. У Србији Кривични законик и Закон о спречавању прања новца и финансирању терористичких активности својим позитивноправним решењима чине темеље стратегије супротстављања прању новца. Србија се, у поређењу са земљама ЕУ и суседним земљама, почела бавити овим питањима доста касно. Због недостатка одговарајућих законских прописа за спречавање сиве економије и прања новца у прошлости, неуређеног тржишта и непостојања државних институција, Србија је изгубила значајна пореска средства, наглашава аутор мр Зпран Мирковић.

Истраживање је у светлу савремених политичких, економских, криминалистичких промена на глобалном, регионалном и националном плану, нуди решење на сузбијање сиве економије, прања новца и финансирања тероризма.

9. Списак коришћене литературе

1. Бошковић, Г: „Прање новца“, Беосинг, Београд, 2005
2. Веселинов, Д: *Политичка економија*, Факултет политичких наука, „Чигоја штампа“, Београд, 2008
3. Вуковић, С: „Превенција криминала“, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2010
4. Игњатовић Ђ: „Организовани криминалитет“ – *II део*, Криминолошка анализа стања у свету, Полицијска академија, Београд, 1998
5. Лукић Т: *Посебности кривичног поступка за организовани криминал, тероризам и корупцију* (докторска дисертација) Правни факултет, Београд, 2006

6. Ковачевић, С: *Тероризам и Југославија*, Аркаде принт, Београд, 1992
7. Мијалковски, М: *Тероризам и противтерористичка борба*, Војна академија, Београд, 2002
8. Мијалковић, С: *Национална безбедност*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2009
9. Passas, N: „*Transnational Crime*“, Ashgate Pub Co, 1999
10. Амићић, М. Г: *Повезаност организованог криминала и тероризма као претња безбедности Босне и Херцеговине*, Факултет безбедности, Београд, докторска дисертација, 2012
11. Graham, T., Evan Bell, Nicholas Elliot: „*Money Laundering, Butterworth - Heinemann*“, London, March, 2003
12. Ристић, Ж: *Глобални фискални менаџмент*, Савремена администрација, Београд, 2002
13. Симеуновић Д: *Тероризам*, Правни факултет, Београд, 2010
14. Симеуновић Д: *Политичко насиље*, ФНП, Београд, 1992
15. Hart, M., R. Blackburn and J. Kitching: *The Impact of Regulation on Small Business Growth: An outline research programme*, London: Small Business Research Centre, Kingston University, 2005
16. Schneider, F: *Money Laundering and Financial Means of Organized Crime: Some Preliminary Empirical Findings*, Economics of Security Working Paper 26, Berlin: Economics of Security, Berlin, 2005
17. Хрустић, Х: *Облици пословања у земљама пореског раја*, Право и привреда, Удружење правника у привреди Србије, „Досије“, Београд, 200
18. Шкулић, М: „*Организовани криминалитет - појам и кривичнопроцесни аспекти*“, Досије, Београд, 2003
19. Cicea C., Subić J., Cvijanović D: *Investments Efficiency Econometrics*, Institute of Agricultural Economics, Belgrade 2008
20. Душанић Б. Ј: *Банкарство*, Београдска пословна школа, Београд, 2008
21. Голијанин М: *Банкарство Југославије – Теорија, организација, пословање*, Треће допуњено и измењено издање, Привредни преглед Београд, 1983
22. Ђукић, Ђ: *Управљање ризицима и капиталом у банкама*, друго издање, Економски факултет Београд, 2011
23. Кнежевић М: *Банка-организација и пословање*, Школска књига, Загреб, 1984
24. Комазец С., Живковић А: *Пословна политика банака*, Економски факултет Београд, Београд, 2008
25. Николић, И.,Боровић С: *Вишекритеријумска оптимизација: методе, примена у логистици, софтвер*, Центар војних школа Војске Југославије, Београд, 1996
26. Павличић, Д: „*Теорија одлучивања*“, Економски факултет Београд, Београд, 2010
27. Saaty, T: „*The Analytic Hierarchy Process*“, McGraw-Hill, New York, 1980
28. Субић Ј: *Специфичности процеса инвестирања у пољопривреди*, Институт за економику пољопривреде, Београд, 2010
29. Сукновић М., Делибашић Б: *Пословна интелигенција и системи за подршку одлучивању*, Факултет организационих наука у Београду, Београд, 2010
30. Turban E., Aronson E. J., Lian T. P: *Decision Support Systems and Intelligents Systems*, Pearson Education International, New Jersey, 2008
31. Чупић, М: *Увод у теорију одлучивања*, Научна књига, Београд, 1987.

32. Чупић, М: Сукновић М., Вишекритеријумско одлучивање: методе и примери, УБК, Београд, 1994
33. Чупић М., Сукновић М: *Одлучивање*, Факултет организационих наука, Београд, 2010
34. Ћировић М: *Банкарство*, European Center For Peace and Development, Београд, 2006.
35. Ћурчић У: *Маркетинг пословне банке*, Удружење банака Београд, Београд, 1992

Чланци:

1. Breusch, T: „*The underground economy: an examination of Giles and Tedds*“, Canadian Tax Journal, VO 53, 2005
2. Bunt, Henk van D: The relation between organized crime and informal markets: The role of hawala bankers in the transfer of proceeds from organized crime, CRIMPREV, Ghent University, Ghent (Belgium), Discussion Paper, 2007
3. Van Duynes, Petrus C. and M. Levi: *Drugs and Money. Managing the Drug Trade and Crime Money in Europe*, London: Routledge Publishing Company, 2005
4. Вуковић, С: „*Принципи законитости и легитимности у поступању полиције у превенцији криминалитета*“, часопис Безбедност КПА, Београд, 2009
5. Bhattacharyya, D. K: „*On the economic rationale of estimating the hidden economy*“, Economic Journal, 109, 1999
6. Lucas, R: „*Expectations and the neutrality of money*“, Journal of Economic Theory, Elsevier, vol. 4(2), 1972
7. Коларић, Д: Међународни стандарди у области борбе против тероризма и национално кривично законодавство, у: *Сузбијање криминала и европске интеграције*, Зборник радова, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2010
8. Мијалковић, С., Ћиновић, Р: *Симбиоза организованог криминала, тероризма и политике на Косову и Метохији као изазов и претња националној и регионалној безбедности*, Космет – Гордијев чвор, Институт за упоредно право, Београд, 2008
9. Мијалковић, С.; Ћиновић, Р., (2008) „*Симбиоза организованог криминала, тероризма и политике на Косову и Метохији као изазов и претња националној и регионалној безбедности, Космет - Гордијев чвор*“, Институт за упоредно право, Београд
10. Мијалковић, С., Ћиновић, Р: „*Симбиоза организованог криминала, тероризма и политике на Косову и Метохији као изазов и претња националној и регионалној безбедности, Космет - Гордијев чвор*“, Институт за упоредно право, Београд, 2008
11. Dell’Anno, R: „*Estimating the shadow economy in Italy: a structural equation approach*“, Working Paper 2003–7, Department of Economics, University of Aarhus, 2003
12. Dell’Anno, R. and F. Schneider: „*The shadow economy of Italy and other OECD countries: what do we know?*“, Journal of Public Finance and Public Choice, 21, 2003
13. Dell’Anno, R. and F. Schneider: „*A complex approach to estimate shadow economy: the structural equation modelling*“, in M. Fagnini and T. Looks (eds), *Coping with the Complexity of Economics*, Berlin, 2009

14. Симеуновић Д, „*Опита проблематика прања новца (упоредна искуства)*“, рад са конференције о теми Финансијски деликти и актуелна питања организације и рада финансијске полиције, Будва, 13-15. септембар 1995
15. Шикман, М: Међународноправни стандарди сузбијања организованог криминала, у: *Међународна и национална сарадња и координација у супростављању криминалу*, Зборник радова, Интернационална асоцијација криминалиста, Бања Лука, 2010
16. Радовић Т., и др: Унапређење перформанси пословних процеса у окружењу система за подршку одлучивању на примеру акредитованих лабораторија, Зборника радова, 38. Национална конференција о квалитету, FQ 2011
17. Sinkey J: *Commercial Bank Financial Management in the Financial Services Industry*, Third Edition, MacMillan Publishing Company, New York, 1989

Часописи:

1. Бошковић, М: *Актуелни проблеми сузбијања прања новца*, часопис Безбедност, број 5, Полицијска академија (Теоријски радови), Београд, 2001
2. Andreas, P: *Criminalized Conflict*, The Clandestine Political Economy of War in Bosnia, Brown University, USA, 2002
3. Bartlett, L. B: International Economics Group, Dewey Ballantine LLP 2002: „The negative effects of money laundering on economic development“, 2002
4. Brigitte U: The amounts and effects of money laundering, *The Dutch Ministry of Finance Report*, Den Haag, Netherlands, Unger, 2006
5. Болт, Д: Спречавање финансирања тероризма, Полигија и сигурност, vol 19. No. 4, 2011
6. Марковић, Т: *Прање новца*, Финансије, 9-10/92, Београд, 1992
7. Мијалковић, С: „*Организовани криминал као претња националној безбедности*“, часопис Безбедност бр.1-2, Београд, 2009
8. Мијалковић С: „*Обавештајне структуре терористичких и криминалних организација*“, Часопис НБП - Журнал за криминалистику и право, Београд, 2010
9. Мијалковић, С., Бошковић, Г., Никач, Ж: „*Међународноправни напори у спречавању финансирања тероризма „прљавим новцем*“. Страни правни живот, Београд, 2011
10. Малетић, И: *Допринос медија развоју савременог тероризма и антитероризма*, Криминалистичко-полицијска академија, Београд, 2009
11. McCusker, R: *Organised Crime and Terrorism*, Stading Group Organised Crime, May, 2006
12. Nestmann, M: *When is Tax Competition Harmful?* A-Letter, The Societ, Vol. 1, No. 8, December 3.1999., Washington: United Nations, Financial Havens, Banking Secrecy and Money Laundering, Bureau for International Narcotics Control Strategy Report, Washington, D.C. 1999.
13. Peillon, V. and A. Montebourg: *La Principaute du Liechtenstein- paradis des affaires et de la delinquance financiere*, Rapport d'information de l'Assemblée nationale, no. 2311,18/2000
14. Gilligan, P. G: *Business, risk and organized crime*, **Journal** of financial crime, 2007

15. Стајић. Љ., Д. Јовашевић, Д: *Безбедности и правни аспекти прања новца*, Наука безбедности, полиција, Београд, број, 1/2003, 2003
16. Common, J: *The Legal foundations of capitalism*, Madison: University of Wisconsin Press, 1959
17. Cindori, S: *Sustav sprječavanja pranja novca*, Finansijska teorija i praksa 31 (1), Београд, 2001
18. Cindori, S: *Организација финансијско-обавјештајних јединица за спрјечавање прања новца*. Хрватска јавна управа, 8(1), 2008
19. Timothy. R: *What makes the Cayman Islands a successful international financial service center.*, BIS Review 72/2007 no. 1., 2007
20. Стојановић, З: „Кривична дела тероризма у Кривичном законнику Србије“, Ревија за криминологију и кривично право, бр.2, Београд, 2010
21. Smith, P: „*Assessing the size of the underground economy: the Canadian statistical perspectives*“, Canadian Economic Observer, Catalogue no. 11-010, 1994
22. Фијат, Љ: *Прања новца*, часопис Банкарство бр. 3-4 Београд, 2008
23. Шаковић, А: *Организовани економски криминал у односу на корупцију и прање новца у Босни и Херцеговини*, Криминалистичке теме, Сарајево, број 3-4/2003, 2003
24. Шикман, М: „*Organized crime in the Republic of Serbian and Bosnia and Herzegovina*“, НБП – Журнал за криминалистику и право, Београд, 2011
25. Wouter H. Muller., *Christian H. Kalin, John G. Goldsworth: Anti-Money Laundering: International Law and Practice*, John Wiley & Sons, West Sussex, England, April 200
26. William, A: *Statement by the Bahamas to the OECD Forum on Harmful Tax Practices*, OECD, Paris, August, 30, 1999
27. Shelley, L.; Picarelli, J: „*Methods Not Motives: Implications of the Convergence of International Organized Crime and Terrorism*“, Police Practice and Research 3, 2002
28. Sharman, J: *Havens in a storm- The struggle for global tax regulation*, Ithaca, Cornell Univ. Press, 2006.
29. Lin M. C: et all., Using AHP and TOPSIS approaches in customer-driven product design process, Volume 59, Issue 1, p. 18-31, Computers in Industry 2008
30. Marinković, Srđan and Ognjen Radović: „On the determinants of interest margin in transition banking: the case of Serbia“, Managerial Finance, 36 (12), 2010
31. Moore JH; Chang MG, Design of Decision Support Systems, ACM SIG MIS, Database, Volume 12, Issue 1-2, Fall 1980
32. Shih S. H., Shyr J. H., Lee S. E: *An extension of TOPSIS for group decision making, Mathematical and Computer Modelling*, Volume 45, Issues 7-8, April 2007, p.801-813
33. Sprague R.H, Carlson E. D: *Building Effective Decision Support System*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1982

Интернет сајтови:

1. Egmont Group, (2000) FIU's in action: 100 cases from the Egmont Group. A compilation of 100 sanitised cases on successes and learning moments in the fight against money laundering. Retrieved June 20, 2011, from <http://www.egmontgroup.org/>

2. Europol, (2011) *EU organised crime threat assessment OCTA 2011*, The Hague: Europol. Retrieved June, 21, 2011, from [http://www.europol.europa.eu/publications/European_Organised_Crime_Threat_Assessment\(OCTA\)/OCTA_2011.pdf](http://www.europol.europa.eu/publications/European_Organised_Crime_Threat_Assessment(OCTA)/OCTA_2011.pdf).
3. Edward Elgar.Schneider, F. (2012), „Size and development of the shadow economy of 31 European and 5 other OECD countries from 2003 to 2012: some new facts”, http://www.econ.jku.at/members/Schneider/files/publications/2012/ShadEcEurope31_March2012.pdf.
4. *Nacionalna strategija za borbu protiv organizovanog kriminala*, Retrieved June 20, 9 и 91/10. 2011, from http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=45678.
5. Pastrana, A., *U bankama 500 milijardi dolara od trgovine narkoticima*, Bankar, br. 7–8, Beograd, jul–avgust, 2007, <http://www.emg.rs/zines/bankar/447.html>, 17/06/2008
6. Serious Crime Act 2007. Retrieved June 20, 2011, from http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2007/27/pdfs/ukpga_20070027_en.pdf.
7. SOCA (2009/10). The United Kingdom threat assessment of organised crime. UK: Serious organised crime agency. Retrieved June 21, 2011, from <http://www.soca.gov.uk/threats>
8. Caroll, C. L (2000) *Alternative remittance systems distinguishing sub-systems of ethnic money laundering in Interpol member countries on the Asian continent*, <http://www.interpol.com/Public/FinancialCrime/MoneyLaundering/EthnicMoney/default.asp>
9. U. S. Internal Revenue Service - Federal Statutes - Money Laundering, Retrieved May 14, 2011, from <http://www.irs.gov/compliance/enforcement/article/0,,id=113004,00.html>
10. US Government interagency working group, (2000) *International crime threat assessment*. Retrieved June 20, 2011, from <http://www.fas.org/irp/threat/376843.gif>.
11. УСПН (2009а), *Листа индикатора за препознавање сумњивих трансакција за банке*, Министарство финансија Републике Србије - Управа за спречавање прања новца. Ретриевед Јуне 20, 2011, Београд, фром http://www.apml.org.rs/index.php?option=com_remository&Itemid=10&func=select&id=17&lang=rs.
12. FATF, *Report on Money Laundering Typologies 2001-2002*, http://www1.Oecd.org/fatf/pdf/TY2002_en.pdf,
13. *Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States, Official Government Edition*, <http://a257.g.akamaitech.net/7/257/2422/05aug20041050/www.gpoaccess.gov/911/pdf/fullreport.pdf>
14. Working Paper, Canberra, Australia, <http://econwpa.wustl.edu/eps/em/papers/0507/0507003.pdf>
15. Quitk. J. P., *Laundering M: Muddying the Macroeconomy*,-IMF, <https://www.imf.org/external/.../1997>
16. http://www.knowledge-banks.org/racunovodstvo_10_nfps_2_svi_08/lekcije/lekcija4.pdf
17. <http://www.seebiz.eu>
18. <http://arhiva.gias-javriostix.o.rs/arhiva/2000/03/2S/srpskyR00032401.shtin>
19. <http://www.apml.gov.rs>
20. <http://www.drewsullivan.com/bos/lessons/lesson1x.htm>
21. www.odlucivanje.fon.rs
22. www.nbs.rs
23. www.praktikum.rs/office/vba/default.asp

10. Оцена и предлог Комисије

Комисија сматра да је тема докторске дисертације "**Сива економија и прање новца као финансијска основа тероризма**", кандидата мр Зорана Мирковића актуелна и да има теоријски и практични значај.

На основу анализе садржаја докторске дисертације, свеобухватности теме истраживања, реализованих циљева и примене релевантних библиографских извора, мишљења смо да је докторска дисертација резултат комплексног теоријског и практичног истраживања кандидата, који је показао способност самосталног закључивања и познавања методологије научног истраживачког поступка.

У раду су примењене одговарајуће научно истраживачке методе, које су допринеле провери валидности хипотетичког оквира.

У складу са наведеним, Комисија сматра да су се стекли услови за јавну одбрану рада и

ПРЕДЛАЖЕ

Да наставно-научно веће Факултета за трговину и банкарство и Сенат Универзитета Алфа БК у Београду, прихвати преглог о оцени докторске дисертације кандидата мр Зорана Мирковића под насловом "**Сива економија и прање новца као финансијска основа тероризма**" и одобри њену јавну одбрану.

У Београду _____ 2016. године

1. _____
проф. др Славко Вукша, ментор
2. _____
проф. др Јозефина Беке Тривунац, председник комисије
3. _____
проф. др Годор Петковић, члан